

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՆՁՆԱԳԻՐ

ՀԱՄԱՅՆՔ	ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ
ՄԱՐԶ	ԼՈՌԻ

1. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Թումանյան համայնքը մարզկենտրոնից գտնվում է 38կմ, մայրաքաղաքից 150 կմ հեռավորության վրա: Համայնքը գտնվում է Վանաձոր-Թբիլիսի ավտամայրուղու վրա: ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից 2015 թվականի նոյեմբերի 24-ի ընդունված «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ Թումանյան, Աթան, Ահնիձոր, Լորուտ, Մարց, Շամուտ, Քարինջ համայնքների միավորման արդյունքում ձևավորվել է Թումանյան համայնքը: Թումանյան համայնքը բազմաբնակավայր համայնք է: Թումանյան համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերն են՝ քաղաք Թումանյանը և Աթան, Ահնիձոր, Լորուտ, Մարց, Շամուտ, Քարինջ գյուղերը: Համայնքի կենտրոնն է հանդիսանում Թումանյան քաղաքը: Համայնքի բնակավայրերում զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ, անասնապահությամբ, մեղվաբուծությամբ: Համայնքի բնակավայրերը շրջապատված են անտառներով: Անտառները հարուստ են պտղատու և դեկորատիվ ծառատեսակներով, հատապտուղներով, մեղրատու թփաբույսերով և բժշկության մեջ օգտագործվող դեղաբույսերով: Թումանյան համայնքի բնակավայրերում կա վանական համալիր, եկեղեցիներ և բազմաթիվ խաչքարեր: Թումանյան համայնքը բարենպաստ պայմաններ ունի զբոսաշրջության զարգացման համար և իր կանաչապատ, հարուստ բնությամբ միշտ էլ գրավել է բոլորի ուշադրությունը: Թումանյանում զբոսաշրջության զարգացման համար մեծ գրավական է Քոբայրի վանքը: Այն 12-13-րդ դդ վանքային համալիր է: Քոբայրի վանքը հարուստ է միջնադարյան մոնումենտալ որմնանկարներով: Վանքը, գտնվելով բարձրադիր դարավանդի վրա իր ճարտարապետական անզուգական տեսքով գրավում է զբոսաշրջիկների ուշադրությունը:

2. ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Համայնքն իր վարչական սահմաններով սահմանակից է Դսեղ, Օձուն համայնքներին և ՀՀ Տավուշի մարզին: Ստորև ներկայացվում է համառոտ տեղեկատվություն համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի մասին: ՔԱՂԱՔ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ, ՔՈՒԲԱՅՐ ԿԱՅԱՐԱՆԻ ԳՅՈՒՂ Քաղաքը նախկինում եղել է Թիֆլիսի նահանգի Լոռի-Բորչալուի գավառի կազմում և ունեցել է Ձագիձոր, Ձաղիձոր անվանումները: Թումանյան է վերանվանվել 1951 թվականին՝ ի պատիվ Ամենայն հայոց բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանի: Ձաղիձորը 1921թ. հուլիսի 20-ի «ՀԽՍՀ վարչական վերաբաժանումների մասին» դեկրետով եղել է Լոռու գավառի Դսեղ գավառամասի կազմում, 1930թ. սեպտեմբերի 9-ից՝ Ալավերդու վարչական շրջանի կազմում, 1969թ.-ից՝ Թումանյանի վարչական շրջանի կազմում: Թումանյանը (նախկին Ձաղիձորը) 1947թ.-ից մինչև 1995թ. ունեցել է քաղաքատիպ ավանի կարգավիճակ: 1995թ.-ին «ՀՀ վարչատարածքային բաժանման մասին» ՀՀ օրենքով Լոռու մարզի կազմում Թումանյան քաղաքատիպ ավանին տրվել է համայնքի և քաղաքի կարգավիճակ: Համայնքի կազմում ընդգրկված Քոբեր կայարանի գյուղը հիմնադրվել է՝ որպես երկաթուղային կայարան, գտնվում է Դեբեդ գետի ձախ ափին, Թումանյան քաղաքից 1 կմ հեռավորության վրա: Գյուղը վարչատարածքային առումով սկզբում գտնվում էր Թումանյանի ավանային խորհրդի, հետագայում Թումանյան քաղաքային համայնքի կազմում: Թումանյան քաղաքը գտնվում է Լոռու մարզի հյուսիս-արևելյան մասում, զբաղեցնում է Դեբեդ

գետի ստորին հոսանքի ավազանի աջափնյա մասը, Դեբեդի կիրճի աջափնյա դարավանդները: Քաղաքի բարձրությունը ծովի մակերևույթից 810 մետր է: Թումանյան քաղաքի հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 158 կմ է, մարզկենտրոն Վանաձորից՝ 38 կմ, տարածաշրջանային կենտրոն Ալավերդի քաղաքից՝ 14 կմ, տարածաշրջանային կենտրոն Ալավերդի քաղաքից՝ 14 կմ: Քաղաքի մոտով է անցնում Մ-6 միջպետական նշանակության Վանաձոր-Ալավերդի -Վրաստանի սահման ճանապարհը: Քոբեր կայարանով է անցնում Երևան-Թբիլիսի երկաթգծի 4 կիլոմետրանոց հատվածը: Քաղաքի և Քոբեր կայարանի գյուղի կլիման մերձարևադարձային է, չափավոր շոգ և չորային ամառներով, մեղմ ձմեռներով: Ձմեռը չափավոր ցուրտ է, ձյան կայուն շերտով: Գարունը խոնավ է, երկարատև: Աշունը չափավոր է, երկրորդ կեսին՝ խոնավ: Տեղումների տարեկան քանակը կազմում է 600-650 մմ: Քաղաքը ագրոկլիմայական տեսակետից ընկած է ինտենսիվ ոռոգման գոտում: Բնական լանդշաֆտները լեռնանտառներն են: Քաղաքը շրջապատված է անտառներով: Անտառները հարուստ են ծառատեսակներով (ընկուզենի, կաղնի, լորի, հացենի, հոնի, վայրի տանձենի, խնձորենի և այլն), հատապտուղներով (մոշ, մոռ, մասուր, ալոճ և այլն), մեղրատու թփաբույսերով և բժշկության մեջ օգտագործվող դեղաբույսերով: Հիմնական ծառատեսակներն են լորենին, բոխին և հացենին: Գետափնյա հարթ տարածությունների վրա կան պտղատու այգիներ (խնձորի, դեղձի, սալորի, ընկույզի և այլն): Քաղաքում կա հանրակրթական դպրոց, նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն, արվեստի դպրոց, մշակույթի տուն, սմարթ սենյակ, հայրենագիտական թանգարան, առողջության կենտրոն, կապի հանգույց, մանկական խաղահրապարակ, մարզադաշտ, կարի փոքր արտադրամաս, հյուրատուն և համայնքապետարանում բացվել է քաղաքացիների սպասարկման գրասենյակ: Թումանյան քաղաքը եղել է արդյունաբերական ավան, որտեղ գործել են ՀՆԳ, ՏՖ, ԲՄԲ, հիվանդանոց, ամբուլատորիա, ԱՀԿ, երեք մանկապարտեզ: Քաղաքի տարածքում գտնվող հրակայուն կավային ապարների հանքավայրի բազայի վրա 1951թ. կառուցվել է Թումանյանի հրակայուն աղյուսի գործարանը, որը գործում էր մինչև խորհրդային կարգերի փլուզումը: Գործարանն արտադրում էր հրակայուն աղյուս, եռաշերտ ծայրակալներ, ընկալափոխանցիկ սարքեր: Քաղաքի և Քոբեր կայարանի գյուղի տարածքը հարուստ է պատմամշակութային հուշարձաններով: Բնական հուշարձաններ են Դեբեդի խորը ձորը, գետի երկու ափերին խիստ թեք և աստիճանաձև բարձրացող լանջերի վրա տարբեր չափի քարախորշերը՝ շրջապատված խիստ թեք, անտառապատ լանջերով: Պատմամշակութային հուշարձանները տարբեր են ըստ կառուցման ժամանակահատվածի (Ք.ա. 2-1 հազարամյակից մինչև Ք.հ. 13-15-րդ դարեր), ավելի բազմազան են 13-14-րդ դարերի հուշարձանները (եկեղեցիներ, ամրոցներ, գյուղատեղիներ): Տարբեր են նաև հուշարձանների պահպանվածության աստիճանները՝ սկսած ավերակներից մինչև լավ պահպանվածները: Համայնքի տարածքում է Քոբայրի վանական համալիրը (Քոբայրավանք, 12-13-րդ դարեր), որի կազմում են Մարիամաշեն և գլխավոր միանավերը (12-13-րդ դարեր, երկուսն էլ՝ թաղածածկ) և 13-րդ դարի թաղածածկ եկեղեցիները: 2002թ.-ին ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկում՝ Թումանյան քաղաքում ներառված է 11 հուշարձան (9 միավոր), Քոբեր կայարանի գյուղում՝ 71 հուշարձան (8 միավոր):

ԳՅՈՒՂ ԱԹԱՆ

Գյուղը հիմնադրվել է 1827թ.-ին, Հաղպատի վանքի կալվածքները լքած գյուղացիների կողմից: Այդ են վկայում գյուղում և շրջակայքում եղած խաչքարերը և գերեզմանները: Գյուղը Աթան անունը ստացել է Աթանես Վարդապետի անունից: Աթան գյուղը բնակեցվել է Հաղպատից, Սանահինից և Շիրակից տարբեր ժամանակներում տեղափոխված բնակիչներով: Գյուղամիջում կա հին եկեղեցի, իսկ շրջակայքում՝ աշխարհիկ հին շինությունների ավերակներ: Գյուղը գտնվում է Ալավերդի քաղաքից 24 կմ հարավ-արևելք, բարձրադիր և լեռնային վայրում՝ ծովի մակերևույթից 1650 մ բարձրության վրա, հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 184 կմ, մարզկենտրոնից՝ 64 կմ, Ալավերդի

քաղաքից՝ 45 կմ, համայնքի կենտրոնից՝ 28 կմ: Բնակավայրը սահմանակից է Շամուտ և Ահնիձոր գյուղերին: Գյուղի կլիման բարեխառն է, տևական, ցուրտ ձմեռներով: Ամեն տարի հաստատվում է կայուն ձնածածկույթ: Ամառները տաք են, համեմատաբար խոնավ: Տարեկան թափվում են 600-700 մմ մթնոլորտային տեղումներ: Ագրոկլիմայական տեսակետից գյուղն ընկած է մասնակի ոռոգման գոտում: Գյուղի տարածքում կան բարձրորակ կավի հանքավայրեր: Մոտ 1860-ական թվականներից, մասնավոր միջոցներով գոյատևել է Աթան գյուղի դպրոցը, այն եղել է տարրական, չի ունեցել սեփական շենք և տեղավորված է եղել փայտաշեն սենյակում, մինչև խորհրդային տարիները, երբ 1924-ին պաշտոնապես բացվել է դպրոց: Գյուղում կա հանրակրթական դպրոց, բուժկետ, մշակույթի տուն և գրադարան:

ԳՅՈՒՂ ԱՀՆԻՁՈՐ

Ահնիձոր գյուղը պատմական արձանագրություններում հիշատակվում է դեռևս 16-17-րդ դարերից: Սակայն, այն ավելի հին է, քան ենթադրվում է, ինչի մասին են վկայում գյուղի մոտակայքում գտնվող խաչքարերը: Գյուղի ներկայիս բնակիչների նախնիները 19-րդ դարի երկրորդ կեսին եկել են Հաղպատ և Սանահին գյուղերից: Նրանք հիմնականում վանքի կալվածքները լքած բնակիչներ են եղել: Գյուղում կա 13-րդ դարի եկեղեցի, գյուղի շրջակայքում կան 10-ից ավելի խաչքարեր: Ահնիձորում է ծնվել հայ մեծ արձակագիր, կինոսցենարիստ Հրանտ Մաթևոսյանը: Գյուղը գտնվում է մարզկենտրոնից 52 կմ հյուսիս-արևելք, Ալավերդի քաղաքից 26 կմ հարավ-արևելք, լեռնային անտառապատ վայրում՝ ծովի մակերևույթից 1520 մետր բարձրության վրա: Գյուղի հեռավորությունը մայրաքաղաքից 177 կմ է, մարզկենտրոնից՝ 57 կմ, Ալավերդի քաղաքից՝ 37 կմ, համայնքի կենտրոնից՝ 23 կմ: Բնակավայրը սահմանակից է Աթան, Շամուտ, Լորուտ գյուղերին և Իջևան քաղաքին: Կլիման բարեխառն է, տևական, ցուրտ ձմեռներով: Ամեն տարի հաստատվում է կայուն ձնածածկույթ: Ամառները տաք են, համեմատաբար խոնավ: Տարեկան թափվում են 600-700 մմ մթնոլորտային տեղումներ: Ագրոկլիմայական տեսակետից գյուղն ընկած է մասնակի ոռոգման գոտում: Գյուղը հարուստ է անտառներով, վայրի բերքատու ծառերով և բնական աղբյուրներով: Գյուղի տարածքով է անցնում Ահնիձոր գետը, որը գյուղից ներքև ձախից միախառնվում է Մարց գետին: Գյուղում կա հանրակրթական դպրոց, բուժկետ, մշակույթի տուն և գրադարան:

ԳՅՈՒՂ ԼՈՐՈՒՏ

Լորուտ գյուղը հիմնադրվել է 1843 թվականին, առաջնաբնակները եկել են նախկին Նոյեմբերյանի շրջանի ներկայիս Բերդավան, այն ժամանակվա Ղալաչա գյուղից, մի քանի ընտանիքներ եկել են նախկին Ալավերդու շրջանի գյուղերից: Լորուտի մոտակայքում 1979թ. հայտնաբերվել են բրոնզե դարի մշակույթի մնացորդներ, դամբարաններ, սալարկղային թաղումներով: Գյուղի մոտ կան նաև միջնադարյան պատմա-ճարտարապետական հուշարձաններ՝ խաչքարեր, գյուղատեղի «Մոսկոր», Լորուտ գետի վրա կան միջնադարյան երկու կամուրջներ: Գյուղն ունի եկեղեցի՝ «Սուրբ Սարգիս»: Լորուտի մոտ է գտնվում 13-րդ դարի գիտնական Վանական Վարդապետի քարայր ապաստարանը, որտեղ նա ուսուցանում էր իր սաներին: Գյուղը գտնվում է Մարց գետի աջափնյա լանջին, Ալավերդի քաղաքից մոտ 20 կմ հարավ-արևելք, բլուրների վրա անտառապատ գեղատեսիլ վայրում: Գյուղի հեռավորությունը մայրաքաղաքից 177 կմ է, մարզկենտրոնից՝ 57 կմ, Ալավերդի քաղաքից՝ 38 կմ, համայնքի կենտրոնից՝ 21 կմ: Գյուղի բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1500 մետր է: Բնակավայրը սահմանակից է Մարց, Շամուտ ու Ահնիձոր գյուղերին: Գյուղի կլիման համեմատաբար մեղմ է: Ագրոկլիմայական տեսակետից գյուղն ընկած է մասնակի ոռոգման գոտում: Բնական լանդշաֆտները լեռնանտառներ են: Գյուղում կա

հանրակրթական դպրոց, նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն, բուժկետ, կապի հանգույց:

ԳՅՈՒՂ ՄԱՐՑ

Մարց գյուղը Լոռու մարզի հնագույն գյուղերից է: Առաջին անգամ գրավոր հիշատակվում է Բեմի խաչքարի արձանագրությունում (1211թ.): 1967թ. հնագետների խումբը՝ Ա.Քալանթարյանի գլխավորությամբ, Մարցի շրջակայքում հետազոտություններ կատարելիս, պարզել է, որ գյուղի շրջակայքում դեռևս 3000 տարի առաջ եղել են մարդկանց բնակավայրեր: Մարցի տարածքում կան պատմաճարտարապետական բազմաթիվ հուշարձաններ: Գյուղից 5 կմ դեպի հարավ-արևելք գտնվում է Իգատակի վանքը (1255թ.), գյուղի մեջ՝ Սուրբ Նշան եկեղեցին: Շրջակայքում կան քսանից ավելի ավերակ գյուղատեղիներ (Իգատակ, Արփաթալա, Ջազիտներ, Դեղձուտ և այլն), մատուռներ (13-14-րդ դարեր), խաչարձաններ (13-րդ դար), խաչքարերով հարուստ գերեզմանոցներ (13-17-րդ դարեր) և միջնադարյան կամուրջներ (Մոտկորի, Ջուխտակ, Լորի): Գյուղի ներկայիս բնակիչների նախնիների հիմնական մասը այստեղ հաստատվել է Արցախից, Կարսից, Օձունից և այլ վայրերից: Մարցում են ծնվել ԽՍՀՄ հերոս Աշխարհաբեկ Սարգսի Ղազարյանը և Սոցիալիստական աշխատանքի հերոս Արշակ Շամիրի Ղազարյանը: Գյուղը գտնվում է Ալավերդի քաղաքից 16 կմ հարավ-արևելք, Մարցի սարավանդին, Մարց գետի աջ ափին, ծովի մակերևույթից 1050 մ բարձրության վրա: Գյուղի կլիման մեղմ է, բարեխառն: Ձմեռը չափավոր մեղմ է, համեմատաբար տաք, անկայուն ձյունածածկույթով: Ամառը տաք է, երկարատև: Մարցի տարածքի բնական բուսածածկն անտառային է: Բնակավայրի հեռավորությունը մայրաքաղաքից 164 կմ է, մարզկենտրոնից՝ 44 կմ, տարածաշրջանային կենտրոն Ալավերդի քաղաքից՝ 25 կմ, համայնքի կենտրոնից՝ 8 կմ: Բնակավայրը սահմանակից է Լորուտ, Դսեղ, Քարինջ գյուղերին: Գյուղի տարածքով է անցնում Ալավերդու հանքաբեր գոտու Մարցի գետ - Պրիվոլնոյե ենթագոտու մի մասը, որը հարուստ է անագի հանքավայրերով: Մարցի շրջակայքում կա ոսկու բազմամետաղային խոշոր հանքավայր: Դպրոցը հիմնադրվել է 20-րդ դարի սկզբին: Գյուղում կա հանրակրթական դպրոց, գրադարան, կապի հանգույց և մշակույթի տուն:

ԳՅՈՒՂ ՇԱՄՈՒՏ

Շամուտ գյուղը հիմնադրվել է 1850 թվականին: Գյուղի բնակիչների նախնիների հիմնական մասը այստեղ հաստատվել է Արցախից: Գյուղի մեջ և նրա շրջակայքում պահպանվել են՝ ամրոց (18-րդ դար), եկեղեցի (17-րդ դար), գյուղատեղի (13-17-րդ դարեր) և Սբ. Սարգիս մատուռ (17-րդ դար): Գյուղը գտնվում է Գուգարաց լեռներիարևմտյան մասում, Մարց գետի աջափնյա լեռնակողին: Գյուղի հեռավորությունը մայրաքաղաքից 180 կմ է, մարզկենտրոնից՝ 59 կմ, տարածաշրջանային կենտրոն Ալավերդի քաղաքից՝ 40 կմ, համայնքի կենտրոնից՝ 23 կմ: Գյուղի բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1560 մետր է: Բնակավայրը սահմանակից է Լորուտ և Աթան գյուղերին: Գյուղի կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Գյուղում հաճախակի են չորային տարիները: Բնակավայրի տարածքում կան ածխի հանքավայրեր, որոնք չեն շահագործվում: Գյուղում կա հանրակրթական դպրոց, բուժկետ, գրադարան և կապի հանգույց:

ԳՅՈՒՂ ՔԱՐԻՆՋ

Քարինջ գյուղը հիմնադրվել է 1841 թվականին: Գյուղի բնակիչների նախնիների հիմնական մասը այստեղ հաստատվել է Արցախից: Գյուղը գտնվում է Չաթինդաղ լեռան ստորոտում, ծովի մակերևույթից 1230 մ բարձրության վրա: Գյուղն իր գեղեցիկ աշխարհագրական դիրքով և գեղատեսիլ բնությամբ արժանացել է հայ մեծ նկարիչ Մարտիրոս Սարյանի վրձնին (1952թ.), այդ նկարը պատկերված է հայկական 5-հազարանոց թղթադրամի վրա: Գյուղի կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Գյուղում հաճախակի են չորային տարիները, որից մեծապես տուժում

Են գյուղատնտեսական աշխատանքները: Բնակավայրի հեռավորությունը մայրաքաղաքից 164 կմ է, մարզկենտրոնից՝ 44 կմ, տարածաշրջանային կենտրոնից՝ 25 կմ, համայնքի կենտրոնից՝ 8 կմ: Բնակավայրը սահմանակից է Թումանյան քաղաքին և Մարց, Դսեղ ու Ակներ գյուղերին: Գյուղի տարածքում կան բազալտի հանքավայրեր: Գյուղի կենտրոնում կա եկեղեցի: Գյուղում կա հանրակրթական դպրոց, նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն, գրադարան, փոստ և բուժկետ:

3. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Մթնոլորտային տեղումների միջին տարեկան քանակը (մմ)	600 - 650
Օդի միջին ջերմաստիճանը հունվարին (°C)	- 2.2°C
Օդի միջին ջերմաստիճանը հուլիսին (°C)	+ 14.9°C

4. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Համայնքում ընդգրկված բնակավայրերը և դրանց հեռավորությունը համայնքի կենտրոնից 1.1) Քարինջ 1.2) Մարց 1.3) Լորուտ 1.4) Շամուտ 1.5) Աթան 1.6) Ահնիձոր	1.1 - 7կմ	
	1.2 - 10կմ	
	1.3 - 20կմ	
	1.4 - 24կմ	
	1.5 - 28կմ	
	1.6 - 24կմ	
	2. Նախկին (ՀԽՍՀ) վարչական շրջանի անվանումը	Թումանյան
3. Համայնքի հեռավորությունը՝		
3.1) մայրաքաղաքից (կմ)	150 - 180	
3.2) մարզկենտրոնից (կմ)	35 - 65	
3.3) պետական սահմանից ուղիղ գծով (կմ)	29.4 - 33.4	
3.4) նախկին շրջկենտրոնից (կմ)	15 - 55	
3.5) միջպետական նշանակության ավտոճանապարհից (կմ)	1 - 30	
3.6) երկաթուղային կայարանից (առկայության դեպքում) (կմ)	0	
4. Համայնքի բարձրությունը ծովի մակերևույթից (մ)	850-1600	
5. Համայնքի վարչական տարածքը (քառ. կմ/հա)	299,093	29909,3
6. Սահմանակից համայնքների անվանումները	Դսեղ, Օձուն	

7. Համայնքապետարանի էլեկտրոնային փոստի հասցեն	tumanyan.lori@mta.gov.am
8. Համացանցային պաշտոնական կայքի հասցեն	http://tumanyancity.am/Pages/Home/Default.aspx
9. Համայնքի ղեկավարի հեռախոսահամարը	/+37493/ 09 90 88
10. Համայնքապետարանի հեռախոսահամարը	/+37498/ 04 80 46
11. Համայնքի հեռախոսային կոդը	/+25357/
12. Համանքում փոստային բաժանմունքի առկայությունը (այո, ոչ)	այո
13. Համայնքապետարանի փոստային դասիչը	1712
14. Հաստատված գլխավոր հատակագծի առկայությունը (այո, ոչ)	այո (Թումանյան քաղաք)
15. Քաղաքացիների սպասարկման գրասենյակի առկայությունը (այո, ոչ)	այո

5. ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ

	2018թ.
1. Մշտական բնակչության թվաքանակը	4565
2. Գրանցված ծնունդների քանակը	40
2. Մահացության դեպքերի քանակը	52
3. Ամուսնությունների քանակը	23
4. Ամուսնալուծությունների քանակը	0
5. Տնային տնտեսությունների թիվը	1354
6. Ընտանեկան նպաստ ստացող տնային տնտեսությունների քանակը	86
7. Կենսաթոշակառուների քանակը	668
8. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց քանակը	152

6. ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԿՐԹԱԿԱՆ, ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	2018թ.
1. Գրադարանների քանակը	5
2. Արվեստի դպրոցների քանակը	1
3. Երաժշտական դպրոցների քանակը	0
4. Նախադպրոցական հիմնարկների քանակը	ՆՈՒՀ-3, Նախակրթարան-4
5. Հանրակրթական դպրոցների քանակը	7
6. Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական հաստատությունների քանակը	0

7. Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների քանակը	0
8. Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների քանակը	0
9. Մարզադպրոցների քանակը	0

7. ԲՆԱԿԵԼԻ ՖՈՆԴ

	2018թ.
1. Համայնքի բնակարանային ֆոնդի ընդհանուր մակերեսը (մ ²)	48524.8
2. Բազմաբնակարան շենքերի ընդհանուր թիվը	99
3. Բնակելի տների (առանձնատների) ընդհանուր թիվը	146

8. ՀՈՂԱՅԻՆ ՖՈՆԴ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

	2018թ.
1. Հողեր, ընդամենը (հա)	29909,3
2. Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր (հա)	13839,4
3. Բնակավայրերի ընդհանուր տարածքը (հա)	559,9
4. Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը	5842
6. Մանր եղջերավոր անասունների (ոչխար և այծ) գլխաքանակը	1806
7. Խոզերի գլուխաքանակը	1029
8. Գյուղատնտեսական տեխնիկա	2
8.1 տրակտորներ (քանակը)	2
8.2 կոմբայններ (քանակը)	0
9. Գյուղացիական տնտեսությունների թիվը	397

9. ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ

1. Էլեկտրական ենթակայանների քանակը	16
2. Համայնքում գազիֆիկացման առկայությունը (այո, ոչ)	Այո (մասնակի)
3. Համայնքում աղբավայրի առկայությունը (այո, ոչ)	այո
4. Գերեզմանատան առկայությունը համայնքում (այո, ոչ)	այո
5. Համայնքային ենթակայության ճանապարհների ընդհանուր երկարությունը (կմ)	74.5
6. Կոմունալ և ճանապարհաշինական տեխնիկայի առկայությունը	4
6.1 Ինքնաթափ բեռնատար մեքենաների քանակը	1
6.2 Էքսկավատորների քանակը	0
6.3 Թրթուռավոր տրակտորների քանակը	0
6.4 Գրեյդերների քանակը	0
6.5 քանակը	0
6.6 Աղբատար մեքենաների քանակը	2
6.7 Բազմաֆունկցիոնալ կոմունալ մեքենաների քանակը	1
6.8 Վակումային փոշեկուլ մեքենաների քանակը	0

6.9 Ավտոաշտարակների քանակը	0
7. Համայնքի տարածքով անցնող միջպետական և հանրապետական նշանակության ավտոճանապարհների ընդհանուր երկարությունը (կմ)	3.1
8. Համայնքի տարածքում գործող առևտրային բանկերի մասնաճյուղերի առկայությունը (այո, ոչ) և դրանց քանակը	ոչ
9. Ներհամայնքային երթուղիների առկայությունը (այո, ոչ)	ոչ

10. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ
Համայնքի վարչական բյուջեի եկամուտներ (հազ. դրամ)

	Ընդունված բյուջե	Փաստացի
1. Ընդամենը եկամուտներ	119060000	112548500
2. Հարկային եկամուտներ, ընդամենը այդ թվում՝	18735500	16147500
2.1 հողի հարկ	10113300	7338200
2.2 գույքահարկ	8622200	8809300
3. Պաշտոնական տրանսֆերտներ, ընդամենը	87524700	87524700
3.1 դոտացիա	87524700	87524700
3.2 սուբվենցիա	0	0
4. Մուտքեր հողի օտարումից	0	17523300

Համայնքի վարչական բյուջեի ծախսեր (հազ. դրամ)

	Ընդունված բյուջե	Փաստացի
1. Ընդամենը ծախսեր	119060000	103774700

Համայնքի ֆոնդային բյուջեի եկամուտները (հազ. դրամ)

	Ընդունված բյուջե	Փաստացի
1. Ընդամենը ֆոնդային բյուջեի եկամուտներ	5300000	0

Ֆոնդային բյուջեի ծախսեր (հազ. դրամ)

	Ընդունված բյուջե	Փաստացի
1. Ընդամենը ծախսեր	5300000	15508900

11. ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ

1. Համայնքապետարանի աշխատողների թվաքանակը, մարդ որից՝	26
1.1 համայնքային ծառայողներ	15
2. Ապարատի պահպանման ծախսերը, ընդամենը (հազ. դրամ)	49724500
3. Ավագանու անդամների թվաքանակը	9

12. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Հիմնախնդիրը	Ակնկալվող լուծումը
Միջբնակավայրային ճանապարհների անբարեկարգ վիճակ	Հնարավոր է միայն պետության աջակցությամբ:
Համայնքում ջրամատակարարման համակարգերի անբարեկարգ վիճակ	Համայնքի բյուջե և պետության կողմից տրամադրվող սուբվենցիա:
Գործազրկության բարձր մակարդակ	Համայնքում արտադրամասերի և ծառայությունների հիմնում առկա ռեսուրսների հիման վրա:
Փողոցների գիշերային լուսավորության համակարգերի ընդլայնում վերակառուցում	Համայնքի բյուջե և պետության կողմից տրամադրվող սուբվենցիա: